

Evaluatie Maai- en graasplan uitvoering 2016

Inhoud

Inhoud	1
Samenvatting	3
1. Evaluatie uitvoering maai- en grasplan	5
1.1. Inleiding	5
1.2 Maai- en grasplan- de vier maaieregimes	6
1.3 Evaluatie nieuwe maaieregime	7

Samenvatting

In het coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen om de gemeente te verduurzamen met onder andere bloeiende bermen. Tot april 2016 werden alle grasvelden en bermen van de gemeente Waterland volgens hetzelfde 'intensieve' maairegime onderhouden ('kort gras' 18 maaibeurten per jaar). Om gemeente Waterland een nog meer authentieke en landelijke uitstraling te geven en de biodiversiteit te versterken is in 2016 een maai- en graasplan geschreven en uitgevoerd.

Deze evaluatie beschrijft de eerste resultaten van dit nieuwe maaibeheer a.d.h.v. onderstaande vragen:

1. Wat zijn de resultaten van de toepassing van het nieuwe maairegime?

Door het inzetten van het nieuwe maairegime komen er op verschillende locaties meer plantensoorten dan voorheen op de 'kort gemaaide' grasvelden. Dit levert een bijdrage aan de biodiversiteit binnen de gemeente maar het kost tijd om een verdere verbreding van de soortenrijkdom te realiseren. De bloemenmengsels dragen bij aan de beleving van de 'natuur'.

De inzet van schapen levert een aantrekkelijk beeld in Monnickendam en draagt bij aan de 'landelijke sfeer' binnen de gemeente. Daarnaast zorgt het beheer met schapen op den duur voor diverse plantensoorten.

Er zijn geen klachten bij de gemeente binnengekomen over de locaties waar de schapen staan.

Binnengekomen klachten gingen voornamelijk over het niet tijdig maaien van grasstroken waar de maaimachine niet kan komen en handmatig (bosmaaier) gemaaid moet worden. Daarnaast vinden de mensen de kort gemaaide grasstroken (18x) er soms rommelig uitzien.

2. Op welke wijze wordt het nieuwe maairegime voorgezet?

Het advies is het ingezette maairegime voort te zetten en de velden te monitoren. Door de monitoring kan tijdig worden ingegrepen wanneer bijv. grassen teveel over een voetpad hangen of een rommelig beeld ontstaat. Daarnaast is het van belang het maairegime te continueren om te constateren of het maairegime ook daadwerkelijk resulteert in (nog) meer plantensoorten/biodiversiteit.

Advies

- 1) Het maaibeheer (de verschillende frequenties) hanteren en voorzetten. Eventueel 'kort gras' (18x) vaker maaien wanneer een te rommelig beeld ontstaat. Daarbij door verdere afstemming met de onderhoudsaannemer zorgen voor een correcte uitvoering.
- 2) Randen (0,5-1m) bij 'lang gras' langs o.a. wegen/fiets-, en voetpaden frequenter maaien om overhangend gras te voorkomen.
- 3) De locaties waar bloemenmengsels ingezaaid zijn en het maairegime 'lang gras' wordt gehanteerd jaarlijks monitoren op soortenrijkdom. De wijze van beheer eventueel aanpassen om de bloemenmengsels goed te laten aanslaan.
- 4) De huidige begrazingslocaties behouden en een verdere uitbreiding met de voorgestelde locaties uit het maai- en graasplan.

Aandachtspunten

Bepaalde gezaaide soorten kunnen op den duur verdwijnen

Bepaalde soorten die worden gezaaid als onderdeel van het bloemenmengsel kunnen op den duur verdwijnen. Door de verschillende bloemenmengsels te monitoren kan worden bepaald welke mengsels wel of minder goed aanslaan.

Overlast van onkruiden

Naast gewenste bloemen en kruiden kunnen er ook ongewenste kruiden een berm gaan overheersen (zoals Bereklaauw). Enkele soorten zijn zeer lastig te bestrijden er moeten eventueel worden uitgegraven. Daarnaast kan in de directe omgeving van een berm waar veel kruiden staan de hoeveelheid onkruid op verharding toenemen door het uitzaaien van de kruiden.

Foto 1: bloemenmengsel Hemmeland

1. Evaluatie uitvoering maai- en grasplan

1.1. Inleiding

In het coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen om de gemeente te verduurzamen met onder andere het ontwikkelen van bloeiende bermen. Om dit doel te realiseren zijn er in 2015 al enkele locaties ingezaaid met een bloemenmengsel. Voorheen werd al het gras in eigendom van de gemeente volgens hetzelfde intensieve regime gemaaid. Om niet alleen bloeiende bermen te krijgen maar een variatie in gras, kruiden en bloemen door de gehele gemeente, is voor het gehele grasareaal in gemeentelijk eigendom bekeken of het maairegime aangepast kan worden. Dit is uitgewerkt in het Maai- en grasplan waarin de grasvelden zijn onderverdeeld in verschillende maaifrequenties waardoor diversiteit in beeld en plantensoorten ontstaat.

Het doel van deze evaluatie is antwoord te geven op de volgende vragen:

- 1. Wat zijn de resultaten van de toepassing van het nieuwe maairegime?**
- 2. Op welke wijze wordt het nieuwe maairegime gecontinueerd?**

Leeswijzer

De paragraaf 1.2 beschrijft kort de voorgeschiedenis en de uitvoering van het maai- en grasplan. Paragraaf 1.3 beschrijft de evaluatie door antwoord te geven op de bovenstaande vragen.

1.2 Maai- en graasplan- de vier maairegimes

Tot april 2016 werden alle grasvelden en bermen van de gemeente Waterland volgens hetzelfde ‘intensieve’ maairegime onderhouden (‘kort gras’ 18 maaibeurten per jaar). Met als resultaat dat alle grasvelden en bermen er het hele jaar door eenduidig uitzagen. Om gemeente Waterland een nog meer authentieke en landelijke uitstraling te geven en de biodiversiteit te versterken is in 2016 een maai- en graasplan geschreven en uitgevoerd. In het plan zijn verschillende maairegime 's geïntroduceerd (zie tabel 1). De laatste kolom omschrijft welke *maatregelen* nodig zijn om bestaand ‘kort gras’ (18keer) om te vormen naar een nieuwe beheergroep zoals bijv. ‘lang- of bloemrijk gras’.

Beheergroep	Maai-frequentie	Waar?	Areaal t.o.v. totaalareaal	Maatregel t.b.v. omvormen van ‘oude naar nieuwe maairegime’
1. Kort gras	18 keer	Bestaand grasareaal met recreatieve functie	Ca. 70%	Ongewijzigd
2. Lang gras	3 keer	Waterkanten en bermen in landelijk gebied	Ca. 25%	Wijziging frequentie.
3. Bloemrijk gras	1 keer	Bermen in de kernen met kijkfunctie (geen gebruik)	Ca. 4%	Inzaaien met bloemrijk mengsel en wijziging frequentie.
4. Begrazing door schapen	Seizoen begrazing	Monnickendam (Bernhardlaan), Ilpendam	Ca. 1%	Hekwerk aanbrengen, inzet schapen op locatie en niet meer maaien.
Totaal			100%	

Tabel 1: nieuwe maairegime en benodigde maatregelen t.b.v. omvorming

Het nieuwe maairegime is in de jaren 2015/2016 gerealiseerd door het nemen van de volgende maatregelen:

- **Maaibeheer:** de aannemer heeft begin 2016 tekeningen ontvangen waarop met kleur de maaifrequentie per grasveld staat aangegeven. Vanaf april 2016 is een deel van de grasvelden met verschillende frequenties gemaaid.
- **Zaaien bloemenmengsels:** op enkele locaties zijn bloemenmengsels ingezaaid. Er zijn verschillende mengsels toegepast, hierdoor kan worden ervaren welke mengsels het beste aansluiten bij de omgeving en gedijen op de grondslag. Met deze ervaring kan worden gekozen voor een definitief mengsel.
- **Inzet schapen:** op twee locaties in de gemeente Waterland zijn schapen ingezet voor het beheer van het grasland. In Monnickendam zijn door de gemeente hekwerken geplaatst. De schapen zijn door derde op het land gebracht.
- **Lang gras:** voor de ontwikkeling van de beheergroep ‘lang gras’ is alleen de maaifrequentie verlaagd.

1.3 Evaluatie nieuwe maairegime

In deze paragraaf wordt een algemene conclusie geformuleerd (vraag 1) en een advies m.b.t. de continuering van het maairegime (vraag 2).

1. Wat zijn de resultaten van de toepassing van het nieuwe maairegime?

Door het inzetten van het nieuwe maairegime komen er op verschillende locaties meer plantensoorten dan voorheen op de 'kort gemaaide' grasvelden. Dit levert een bijdrage aan de biodiversiteit binnen de gemeente maar het kost tijd om een verdere verbreding van de soortenrijkdom te realiseren. De bloemenmengsels dragen bij aan de beleving van de 'natuur'. De beheerders hebben met name bij de gezaaide 'bloemenmengsels' en in mindere mate bij 'lang gras' een toename van de soorten waargenomen. Er zijn geen tellingen van het aantal soorten uitgevoerd maar de toename van soorten is zichtbaar in vergelijking met het voorheen kort gemaaid gras. Ook voor de burgers is deze kleurrijke verandering waar te nemen. De inzet van schapen levert een aantrekkelijk beeld in Monnickendam en draagt bij aan de 'landelijke sfeer' binnen de gemeente. Daarnaast zorgt het beheer met schapen op den duur voor diverse plantensoorten.

Klachten en meldingen

Er zijn geen klachten bij de gemeente binnengekomen over de locaties waar de schapen staan. De klachten die met name telefonisch binnenkwamen gingen voornamelijk over het niet tijdig maaien van minder makkelijk bereikbare grasstroken. Het betreft grasstroken waar de maaimachine niet kan komen en daardoor handmatig (bosmaaier) gemaaid moeten worden. Daarnaast vinden de mensen de kort gemaaid grasstroken (18x) er soms rommelig uitzien.

2. Op welke wijze wordt het nieuwe maairegime gecontinueerd?

Het advies is het ingezette maairegime voort te zetten en de velden te monitoren. Door de monitoring kan tijdig worden ingegrepen wanneer bijv. grassen teveel over een voetpad hangen. Daarnaast is het van belang het maairegime te continueren om te constateren of het maairegime ook daadwerkelijk resulteert in (nog) meer plantensoorten/biodiversiteit.

- **Maaibeheer:** vanaf april 2016 is het nieuwe maairegime gehanteerd door de aannemer. In de praktijk bleek dat niet altijd de juiste velden waren gemaaid. Hierdoor ontstond niet altijd het juiste beeld op de betreffende locatie. In de loop van het jaar 2016 is dit in overleg bijgestuurd, dit blijft een aandachtspunt.

Advies: het maaibeheer (de verschillende frequenties) hanteren en voorzetten. Monitoren of er wederom klachten volgen over het rommelige beeld (bij 'kort gras') en eventueel extra maaien. Door verdere afstemming met de aannemer zorgen voor een correcte uitvoering (o.a. handmatig maaien, locaties waar de maaimachine niet kan komen). Randen (0,5-1m1) bij 'lang gras' langs o.a. wegen/fiets-, en voetpaden frequenter maaien om overhangend gras te voorkomen.

- **Beheergroepen bloemenmengsels en 'lang gras':** om gefundeerde conclusies te trekken over het aanslaan van de bloemenmengsels en de ontwikkeling van de soortenrijkdom binnen de beheergroep 'lang gras' dient enkele jaren beheer te worden uitgevoerd. De volgende vragen kunnen in de loop der tijd worden beantwoord: Welke soorten (mengsels) gedijen goed en komen jaarlijks terug? Voldoet het huidige beheer of is gewijzigd beheer noodzakelijk om soorten beter aan te laten slaan?

***Advies:** de locaties met bloemenmengsels en de beheergroep 'lang gras' verder monitoren door 1 maal per jaar pleksgewijs een meting van het aantal soorten uit te voeren. De wijze van beheer eventueel aanpassen om de bloemenmengsels goed te laten aanslaan, deze finetuning kost tijd. In de toekomst eventueel nieuwe locaties met bloemenmengsels inzaaien.*

- **Inzet schapen:** de inzet van de schapen is goed verlopen.

***Advies:** de huidige begrazingslocaties behouden en een verdere uitbreiding de voorgestelde locaties uit het maai- en grasplan.*

Aandachtspunten

Bepaalde gezaaide soorten kunnen op den duur verdwijnen

Bepaalde soorten die worden gezaaid als onderdeel van het bloemenmengsel kunnen op den duur verdwijnen. Door de verschillende bloemenmengsels te monitoren kan worden bepaald welke mengsels wel of minder goed aanslaan.

Overlast van onkruiden

Naast gewenste bloemen en kruiden kunnen er ook ongewenste kruiden een berm gaan overheersen (zoals Bereklauw). Enkele soorten zijn zeer lastig te bestrijden er moeten eventueel worden uitgegraven. Daarnaast kan in de directe omgeving van een berm waar veel kruiden staan de hoeveelheid onkruid op verharding toenemen door het uitzaaien van de kruiden.

Foto 2: ILpendam